

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับระบบการเลือกตั้งของประเทศไทยในปัจจุบันอันเกี่ยวกับการกำหนดเขตเลือกตั้งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประเทศไทยใช้ระบบการเลือกตั้งแบบผสม คือ การแบ่งเขตและการรวมเขตซึ่งหลักเกณฑ์ในการกำหนดเขตการเลือกตั้ง (DELINEATION OF CONSTITUENCY) ดังกล่าวถูกกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2528 และพระราชกำหนด การแก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ. การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2529 โดยได้กำหนดหลักเกณฑ์การกำหนดเขตการเลือกตั้งไว้ดังนี้

5.1 หลักการกำหนดเขตการเลือกตั้งในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน

จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในแต่ละจังหวัดจะพึงมีให้คำนวณตามเกณฑ์จำนวนราษฎรแต่ละจังหวัดตามหลักฐานการทะเบียนราษฎรที่ประเทศในปีสุดท้ายก่อนปีที่มีการเลือกตั้ง 150,000 คน ต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหนึ่งคน จังหวัดใดมีราษฎรไม่ถึง 150,000 คน ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนั้นได้ 1 คน ถ้าจังหวัดใดมีราษฎรเกินกว่า 150,000 คน ก็ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกินกว่า 150,000 คน ก็ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดนั้นเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคนต่อจำนวนราษฎรทุก 150,000 คน เศษของหนึ่งแสนห้าหมื่นห้าพันหรือกว่านั้นนับเป็น 150,000 คน

จังหวัดใดมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ไม่เกิน 3 คน ให้ชื่อเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง และจังหวัดใดมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เกิน 3 คน ให้แบ่งเขตจังหวัดออกเป็นเขตเลือกตั้งโดยจัดให้แต่ละเขตเลือกตั้งมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตละ 3 คน

ในกรณีที่จะแบ่งเขตเลือกตั้งในจังหวัดหนึ่งให้มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครบ 3 คนทุกเขตไม่ได้ ให้แบ่งเขตเลือกตั้งออกเป็นเขตเลือกตั้งที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตละ 3 คนเสียก่อน แต่เขตที่เหลือต้องไม่น้อยกว่าเขตละ 2 คน

ในกรณีที่จังหวัดใดมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ 4 คน ให้แบ่งเขตเลือกตั้งออกเป็น 2 เขต เขตหนึ่งให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2 คน 1

ส่วนการออกเสียงลงคะแนนในเขตเลือกตั้งแต่ละเขตให้มีผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งได้ เท่าที่จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีในเขตเลือกตั้งนั้น 2

หลักในการจัดจังหวัดใดมีการแบ่งแยกเขตเลือกตั้งกว่าหนึ่งเขตต้องแบ่งพื้นที่ของเขตเลือกตั้งแต่ละเขตให้ติดต่อกันและต้องจัดอัตราส่วนของจำนวนราษฎร กับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะพึงมีในแต่ละเขตให้ใกล้เคียงกัน 3

5.2 หลักการกำหนดเขตเลือกตั้งใน พ.ร.บ. การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฉบับปัจจุบัน

พ.ร.บ. การเลือกตั้ง ส.ส. ซึ่งถือเป็นกฎหมายลำดับรองได้บัญญัติหลักเกณฑ์รองรับเกี่ยวกับการกำหนดเขตเลือกตั้งไว้ดังนี้ คือ

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้ถือเกณฑ์จำนวนราษฎรแต่ละจังหวัดตามหลักฐานการทะเบียนราษฎรที่ประกาศในที่สุดท้ายก่อนปีที่มีการเลือกตั้ง

จังหวัดใดมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ไม่เกิน 3 คน ให้หรือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง และจังหวัดใดมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เกิน 3 คน ให้แบ่งเขตจังหวัดออกเป็นเขตเลือกตั้งโดยจัดให้แต่ละเขตเลือกตั้งมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตละ 3 คน

ในการที่จะแบ่งเขตเลือกตั้งในจังหวัดหนึ่งให้มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครบ 3 คนทุกเขตไม่ได้ ให้แบ่งเขตเลือกตั้งออกเป็นเขตเลือกตั้งที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตละ 3 คน เสียก่อน แต่เขตที่เหลือต้องไม่น้อยกว่าเขตละ 2 คน

ในการที่จังหวัดใดมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ 4 คน ให้แบ่งเขตเลือกตั้งออกเป็น 2 เขต เขตหนึ่งให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2 คน

- .....
1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2521 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2528 มาตรา 90
  2. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2521 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2528 มาตรา 91
  3. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2521 แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2528 มาตรา 90 ทวิ

จังหวัดใดมีการแบ่งเขตเลือกตั้งกว่าหนึ่งเขต ต้องแบ่งเขตพื้นที่ของเขตเลือกตั้งแต่ละเขตให้ติดต่อกัน และต้องจัดอัตราส่วนของจำนวนราษฎรกับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะพึงมีไว้ในแต่ละเขตให้ใกล้เคียงกัน

เมื่อได้มีประกาศพระราชกฤษฎีกา ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ถ้าการเลือกตั้งนั้นเป็นการเลือกตั้งทั่วไปให้ กระทรวงมหาดไทย กำหนดจำนวนเขตเลือกตั้งในแต่ละจังหวัดและจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะทำการเลือกตั้งในแต่ละเขตเลือกตั้งรวมทั้งท้องที่ ที่ประกอบเป็นเขตเลือกตั้งของแต่ละเขตเลือกตั้ง ⁴

จากการเลือกตั้งครั้งหลังสุดเมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ. 2531 ได้มีการกำหนดให้มีเขตเลือกตั้งในแต่ละจังหวัดทั้งสิ้น 142 เขต และจำนวน ส.ส. ที่จะเลือกไว้ในแต่ละเขตเลือกตั้งจำนวน 357 คน ⁵ โดยกำหนดเขตเลือกตั้งและจำนวน ส.ส. ที่พึงมีไว้แต่ละเขตดังนี้

.....

4 พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2521 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2529 มาตรา 3

5 กรมการปกครอง, "เทศบาลฉบับพิเศษ" เลือกตั้ง 24 กรกฎาคม 2531, (กรุงเทพมหานคร : กรมการปกครอง, 2531), หน้า 220.

เราเห็นว่าผลของการกำหนด เขตการเลือกตั้งในปัจจุบันแบบผสม(รวมเขตและแบ่งเขต) ส่งผลให้เกิดความไม่เสมอภาค ของคะแนนเสียง ของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ประชาชน บางเขตเลือกตั้งมีสิทธิออกเสียง เลือกสมาชิกสภาผู้แทนได้ 3 คน และในขณะที่ยังบางเขตเลือกตั้ง ประชาชนมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนราษฎรได้ 2 คน และใน 9 จังหวัดที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คนเดียว ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งมีสิทธิออกเสียง เลือกผู้แทนราษฎรได้ 1 คน ซึ่งประชาชนผู้มี สิทธิออกเสียงเลือกตั้งใน 9 จังหวัด ถือว่ามีการกำหนดเขตเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเขตละคน หรือ วันแมน วันโหวต ตรงตามหลักสากลในส่วนของ การออกเสียงอย่างเสมอภาค (EQUAL SUFFRAGE) และไม่ขัดกับหลัก เกณฑ์การเลือกตั้ง ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติ ข้อ 21 มีความดังนี้คือ

"ข้อ 21 (1) ทุกคนมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมในรัฐบาลของประเทศตนจะเป็นไปโดยตรงหรือผ่านทางผู้แทน ซึ่งได้เลือกตั้งโดยอิสระ

(2) ทุกคนมีสิทธิที่จะเข้าถึงบริการสาธารณะในประเทศของตนโดยเสมอภาค

(3) เจตจำนงของประชากรจะต้อง เป็นมูลฐานแห่งอำนาจของรัฐบาล เจตจำนงนี้จะ ต้องแสดงออกทางการเลือกตั้งตามกำหนดระยะเวลา และอย่างแท้จริง ซึ่งอาศัยการออกเสียงโดยทั่วไป และเสมอภาค และการลงคะแนนลับหรือวิธีการลงคะแนนโดยอิสระเท่านั้น"

ซึ่งประเทศที่มีการพัฒนาประชาธิปไตยนิยมการจัดเขตการเลือกตั้งแบบก้าวหน้าที่สุด แบบแบ่งเขต เขตละคน-คนละเสียง หรือ วันแมน วันโหวต เช่น อังกฤษ อเมริกา แคนาดา ฯลฯ ซึ่งเราพอจะสรุปข้อดีของการแบ่งเขตการเลือกตั้งแบบหนึ่งคนหนึ่งเสียง มากกว่า ข้อดีของการรวมเขตเลือกตั้งได้ ดังนี้

1. เกิดความเสมอภาคตามหลักการของระบอบประชาธิปไตย กล่าวคือ ประชาชนแต่ละคนมีสิทธิ ในการออกเสียงเลือกตั้งหักเหียวกัน คือ 1 คน กล่าวคือบุคคลแต่ละคนจะมีสิทธิในการออกเสียงได้ 1 เสียง
2. เป็นวิธีการเลือกตั้งที่ง่าย ประชาชนสามารถกาบัตรเลือกตั้งง่ายขึ้นเพราะกาบัตรเลือกตั้งได้เพียงเบอร์เดียว ด้วยเหตุนี้ จึงไม่ต้องกลัวว่าบัตรจะเสียอันเนื่องจากการที่ต้องกาบัตรเลือกตั้งหลายเบอร์
3. เป็นการส่งเสริมให้ประชาชนสามารถเข้าถึงสิทธิของคณอย่างรับผิดชอบในการลงบัตรเลือก ตั้งเพราะการเลือกได้คนเดียวทำให้เขา ต้องพิจารณาอย่างรอบคอบมากกว่าเดิมว่า จะเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งเป็นผู้มีเงินที่ให้อามิสสินจ้างซึ่งคะแนนเสียง ผู้มีอิทธิพล ผู้มีบุญคุณหรือจะเลือกผู้ที่มีความรู้ ความสามารถและมีคุณธรรมความคิด ตลอดจนความศรัทธาในพรรคการเมืองที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสังกัด

4. การแบ่ง เขตเลือกตั้งตามหลักการตั้งกล่าวข้างต้น เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างใกล้ชิดและสามารถรู้จักผู้แทนราษฎรของตนเป็นอย่างดี
5. เป็นวิธีการสร้างผู้นำชุมชนของกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ให้เตรียมพร้อมที่จะเป็นผู้นำทางการเมืองที่ที่มีความรับผิดชอบในโอกาสต่อไปและมีส่วนปลูกจิตสำนึกให้เลือกตัวแทนของตนอย่างแท้จริง
6. พรรคการเมืองจะเลือกตัวแทนของท้องถิ่นอันเป็นรากฐานของประเทศมาเป็นผู้รับเลือกตั้งในนามของพรรคการเมืองได้ดีขึ้น และจะหาให้ได้ผู้แทนราษฎรจากหลายสาขาอาชีพในอันที่จะหาให้พรรคการเมืองเข้มแข็งขึ้น
7. เป็นการเปิดโอกาสให้คนที่มีความรู้ความสามารถ และมีคุณธรรมแต่มีทุนน้อยได้มีโอกาสแข่งขันเป็นผู้แทนราษฎรได้ เพราะการที่เขตเลือกตั้งใหญ่ นั้นจะต้องใช้ทุนมากในการเลือกตั้งแต่เขตที่แคบ ค่าใช้จ่ายในการหาเสียงเลือกตั้งก็น้อยลง นอกจากนี้ยังหาให้ประชาชนได้รู้จักผู้สมัคร เป็นรายคน เป็นอย่างดี ประชาชนทราบดีว่า ใครเป็นคนเช่นใด และจะได้ออกเสียงเลือกตั้งอย่างมีประสิทธิภาพ
8. การใช้สิทธิพลในการทุ่มซื้อคะแนนเสียงก็จะลดลง เพราะประชาชนรู้จักผู้สมัครแต่ละคนเป็นอย่างดี เช่น พรรคการเมืองพรรคใด เลือกคนมีอิทธิพลหรือคนมีเงินที่ว่ามีคุณธรรมแต่ใช้เงินซื้อคะแนนเสียงในการเลือกตั้ง เข้าเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นประชาชนก็จะไม่เลือก และหันไปเลือกพรรคการเมืองที่ส่งคนที่มีความรู้ ความสามารถ และมีคุณธรรมเป็นต้น แนวโน้มก็คือ พรรคการเมืองจะกลับกรองเลือกคนที่มีความรู้ ความสามารถและมีคุณธรรมมากขึ้นในที่สุดการทุ่มเงินซื้อเสียงก็จะลดน้อยลง ภัยพิวร้าย
9. ส่งเสริมความมั่นคงและเสถียรภาพของระบบการเมืองกล่าวคือ ถ้าผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือผู้สนใจในตำแหน่งการเมืองผู้ใดรู้จักคุ้นเคยกับประชาชน และให้บริการแก่ชุมชนสม่ำเสมอตลอดมาในเขตเล็ก ๆ ย่อมจะเป็นที่รักใคร่นับถือ จะยอมรับจากประชาชนได้ดียิ่งขึ้น นักการเมืองผู้นั้นจะมีฐานสนับสนุนของประชาชนในเขตของตนเป็นที่แน่นอน จึงย่อมมีความมั่นคงในอาชีพ หรือแนวทางทางการเมืองของตน ประชาชนก็มีผู้แทนราษฎรที่อยู่ได้สมใจ มีโอกาสหาประโยชน์แก่เขตเลือกตั้งนั้น ๆ ได้ดียิ่งขึ้นต่อเนื่องสูงกว่าผู้แทนราษฎรหน้าใหม่
10. เป็นการเปิดโอกาสให้คนกลุ่มน้อยมีผู้แทนราษฎรของตนได้เนื่องจาก คนกลุ่มน้อยในจังหวัดหนึ่ง แต่ชุมชนรวมกันเป็นฝ่ายข้างมากอยู่ในเขตเลือกตั้งหนึ่ง สามารถส่งผู้แทนราษฎรของตนเข้าไปนั่งในสภาได้ ทำให้ได้ผู้แทนราษฎรที่ทราบความเห็นของฝ่ายข้างน้อย และอาจลดความตึงเครียดทางการเมืองได้
11. หากมีการเลือกตั้งซ่อม ก็จะทำให้การเลือกตั้งสะดวกรวดเร็ว เสียค่าใช้จ่ายในการจัดการเลือกตั้งน้อย

12. ประหยัดเวลาในการโฆษณาหาเสียง สามารถเดินทางติดต่อได้ทั่วถึงทุกแห่ง ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ยากจนไม่เสียเปรียบผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ร่ำรวยจนเกินไป ประชาชนจึงไม่มีโอกาสพิจารณาเลือกเอาคนที่ดีที่สุดในเชิงคนเสียเปรียบ "หัวคะแนน" ซึ่งเป็นวิธีที่จะทำให้เกิดการซื้อเสียงเป็นไปได้อย่างที่สุจริต โอกาสที่จะใช้วิธีหลอกลวงขู่ข่มขู่บังคับก็ไม่สามารถทำได้ เพราะไม่สามารถปิดบังได้ หากได้เพราะไม่สามารถปิดบังได้ หากให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งทุกคนควบคุมกันเองและสามารถแก้ไขสถานการณ์ได้ทันต่อเหตุการณ์ เพราะเมื่อถึงเวลาออกเสียงลงคะแนนซึ่งเป็นคะแนนลับ ผู้ออกเสียงเลือกตั้งย่อมมีสิทธิที่จะตัดสินใจเลือกตั้งได้เองอย่างอิสระ

13. การแบ่งเขตเลือกตั้งให้เล็กและให้ราษฎรเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งเพียงคนเดียวทำให้การบริหารงานเลือกตั้งของราชการดำเนินไปอย่างสะดวกรวดเร็วประหยัดทั้งเวลาและค่าใช้จ่ายในการจัดการเลือกตั้ง การตรวจนับคะแนนก็สามารถรวมคะแนน ประกาศผลการเลือกตั้งได้ถูกต้องรวดเร็วกว่า

14. ผู้สมัครรับเลือกตั้งและผู้ออกเสียงเลือกตั้งมีโอกาสเผชิญหน้ากันได้สะดวกมากขึ้น อาจทำให้ประชาชนมองเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการเลือกตั้งได้ชัดเจนขึ้น เพราะลักษณะนิสัยของคนไทยมักเอาใจใส่ต่อกิจกรรมสาธารณะที่อยู่แนวแคบมากกว่าในวงกว้าง และมีารอบรู้และเข้าใจในสิ่งง่าย ๆ และเห็นชัดเจน

15. ความขัดแย้งในตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งในพรรคเดียวกันจะไม่มีเพราะไม่ต้องการเสียงแข่งกัน ในเขตเลือกตั้งเดียวกัน ⁶

ส่วนข้อเสียของการกำหนดเขตเลือกตั้งแบบแบ่งเขตก็มีแต่เมื่อเทียบกับการรวมเขต พบว่าข้อเสียของการแบ่งเขตน้อยกว่าในเหตุผลที่แย้ง ในการพิจารณาหาหนควิธีการเลือกตั้งในร่าง พ.ร.บ. การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2511 ในประการสำคัญ ๆ คือ

---

6 ว่าที่ร้อยตรี นรินทร์ พาณิชกิจ, "การเลือกตั้ง กับสภาหลังคมไทยในปัจจุบัน : ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างวิธีการเลือกตั้งแบบรวมเขตและแบบแบ่งเขต", หน้า 50.

ข้อเสียของวิธีเลือกตั้งแบบแบ่งเขต	ข้อเสียของวิธีการเลือกตั้งแบบรวมเขต
<ol style="list-style-type: none"> 1. ทำให้ประชาชนตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของผู้มีอำนาจหรือนักเลงอำนาจที่ใช้อำนาจบีบบังคับข่มขู่จนไม่อาจพิจารณาใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของตนอย่างอิสระเสรีได้สะดวก 2. ทำให้มีการทุจริตในการเลือกตั้งได้ง่าย และเกิดความไม่เสมอภาคในระหว่างผู้สมัครรับเลือกตั้งด้วยกัน กล่าวคือ ผู้สมัครที่ร่ำรวยสามารถใช้เงินเป็นเครื่องมือในการเลือกตั้งมากกว่าอุดมคติและเหตุ 3. ทำให้การพัฒนาระบบพรรคการเมืองดำเนินไปได้ยาก เพราะการแบ่งเขตเลือกตั้งไม่ส่งเสริมให้คนนิยมเลือกนโยบายของพรรคการเมือง และทำให้ระเบียบวินัยภายในพรรคไม่เคร่งครัด 4. อาจเป็นเหตุให้มีการใช้อิทธิพลทางการเงินเพื่อให้ได้รับเลือกตั้ง เหตุดังกล่าวนี้อาจเกิดจากลัทธิตรงข้ามหรือผู้แสวงหาอำนาจทางการเมืองอย่างหนึ่งอย่างใดก็ได้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ขาดความเสมอภาคในการใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของผู้เลือกตั้งทั่วประเทศ ซึ่งมีจำนวนคะแนนเสียงที่จะลงคะแนนเสียงเลือกตั้งได้ไม่เท่าเทียมกัน 2. ล้มเป้าสิ่งค่าใช้จ่ายในการโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งมาก ขาดความเสมอภาคในระหว่างผู้สมัครรับเลือกตั้งด้วยกัน เพราะผู้สมัครที่ร่ำรวยได้เปรียบผู้สมัครที่ยากจนในการไปหาเสียง 3. ล้มเป้าสิ่งเงินงบประมาณค่าใช้จ่ายในการจัดดำเนินการเลือกตั้งของทางราชการ ซึ่งต้องเสียค่าใช้จ่ายเกือบเท่ากับการเลือกตั้งทั่วไปทั้งจังหวัด 4. ทำให้การจัดการบริหารงานเลือกตั้งไม่สะดวกรวดเร็วและมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร 5. ทำให้ราษฎรยุ่งยากลำบากใจในการพิจารณาลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้แทนคราวละหลาย ๆ คน และอาจทำให้ประชาราษฎรเกิดความเบื่อหน่ายและขาดความสนใจทางการเมือง 6. ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้แทนราษฎรกับราษฎรห่างไกลกัน และเป็นเหตุให้ต้องมีการเลือกตั้งซ่อมบ่อย ๆ

ข้อเสนอแนะ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นสมควรแก้ไขรัฐธรรมนูญมาตรา 90 และ 91 ให้จัดการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตแต่ละเขตมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหนึ่งคน แต่ละเขตให้มีอัตราส่วนของจำนวนราษฎรให้ใกล้เคียง เช่น ในปัจจุบันถือหลักราษฎร 150,000 คน ต่อผู้แทนราษฎร 1 คน หากในอนาคต สมควรปรับจำนวนสัดส่วนดังกล่าว เช่น ราษฎร 200,000 คน ต่อจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 1 คนก็ทำได้ โดยไม่กระทบหลักการแบ่งเขตเลือกตั้งที่เสนอ เมื่อมีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญดังกล่าวก็ควรมีการแก้ไข พ.ร.บ. การเลือกตั้ง ส.ส. พ.ศ. 2522 ด้วยให้สอดคล้องกัน

อนึ่งคือได้กล่าวแล้วข้างต้นว่าลาพึงการแบ่งเขตเลือกตั้งเพียงอย่างเดียว อาจยังไม่มีประสิทธิภาพ จึงสมควรมีมาตรการเสริมที่จะอำนวยความสะดวกในการเลือกตั้ง เป็นไปโดยเรียบร้อยยิ่งขึ้น ในประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา เยอรมันตะวันตกด้วย กล่าวคือการทำมาตรการเสริมมาใช้ซึ่งควรมีการแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องกันด้วย กล่าวคือ

1. ควรมีคณะกรรมการพิจารณาการแบ่งเขตเลือกตั้ง ซึ่งมิได้ขึ้นอยู่กับกระทรวงมหาดไทย หากไม่สามารถจัดให้คณะกรรมการดังกล่าวประกอบด้วยผู้แทนพรรคทุกพรรค

2. ควรแก้ไขกฎหมายเลือกตั้งให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งและผู้สมัครรับเลือกตั้ง ต้องมีภูมิลำเนาในเขตเลือกตั้งระยะเวลาหนึ่ง

3. ควรแก้ไขรัฐธรรมนูญ มาตรา 92 โดยขยายฐานอายุของผู้มีสิทธิเลือกตั้งจาก 20 ปี บริบูรณ์เป็น 18 ปีบริบูรณ์ ในวันที่ 1 มกราคม ในปีที่มีการเลือกตั้งดัง เช่นในนานาประเทศ